

HÁRMAS - KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési ár: negyedévre 30 fillér.
Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:
WALTHIER GYÖRGY
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Száchenyi u. 2.sz.

H i r d e t é s e k e t
kedvezményes feltételek mellett közlünk.

BÉKE KIRÁLYA

Félvilágrész küzdő milliós seregai néznek farkasszemet egymással Karácsony szent éjszakáján. Lelkük mélyén — talán csak pár percre — „fegyverszünetet” tart a felkorbácsolts emberi szenvedély és gyűlölködés. Egy-egy pillanattal ráeszmélnék arra, hogy miért mindez? Kinek van haszna az emberi téboly átkos összecsapásából?

És amikor a technika csodás vívmányai, a hadi-felkészültség bámulatos eszközei a pusztulás és megsemmisülés ördögét bocsájtják reá világvárosok szerencsétlen, gyötrődő emberpáriáira, a háború perzselő tűzvészétől eddig még távolálló nemzetek aggódó, remegő fiai könnyes szemekkel néznek a világ-megváltó bethlehemi Kisdéd jászolya felé. Szívük hálája ima, ének, öröm — a most igazán megbecsült béke isteni ajándékáért.

Az emberi gyarló tévely, a mellékvágányra tévedt parányi emberi ész, a bünei hinarjában fetrengő és szabadulni nem tudó „testi-ember” hátat fordít a kis Jézus bölcsőjének. Az örök célját, emberi nemes hivatását elfeledő kevély tudós és államférfi pirosbetűs naptári jelzést lát a kereszténység alapítójának születésnapján. Még a „jobbak” is az évnek csak a napjára rögzítik a Krisztus-várás és ünneplés bennük átfutó, felületese érzelmét. Jézus nem kényszerít senkit!

Isten angyala 1940. év előtt sem hívta a császárokat, politikusokat, hadvezéreket, farizeus irástudókat, csaló élet-kufárokat, hanem az egyszerű pásztorembereket, a hívőlelkű napkeleti bölcséket.

Most is az ilyenek ünneplik igazában, lelkük őszinte, bensőséges érzelmével a Vi-

lág Üdvözítő Istenének föld-reszállását.

Jöjj hát, te kérgeskezű, bárázdásarcu ember! Nézz bátran szemébe annak a parányi égi gyermeknek: — derűt, biztatást, életerőt, áldást sugároz feléd.

Jöjjetek, ti becsületes édesapák, szorgalmas, áldozatos-lelkű édesanyák, akik oly szeretettel, Isten akaratában való hűséges megnyugvással tekintetek gyermekeitekre, mint azon a szent éjszakán az áldott Szent Szűzanya.

Jöjjetek, ti liliumoslelkű ifjak, hajadonok, akik bele mertek nézni a bethlehemi Jézuska ártatlan, tisztaságos szemébe, mert érette és segítségével távoltartottátok magatokat a piszoktól, állati ösztönösségtől, undorító fürtelemtől.

Jöjjetek, ti ártatlan gyermekpalánták, akiket most is megsimogat kegyelmével a drága isteni magzat.

És végül jöjjetek ti szálamaskülsejű, sebzettlelkű, örömtelenéletű emberroncsok! Messze tévedtetek, eltikkadtatok, koldusok lettetek a szörnyű életuton. Elhagyott benneteket az ifjuság vidámsága, kikacagott benneteket a kék testet-lelket összemorzsoló pestise, mint rongy vásári portékát elkotyavetyélt a sokat ígérő, csillogó jövővel, „soha meg nem halunk” jelzővel bódító világ. Jöjjetek, vánszorogjatok oda a Mindentudó és Mindenható kis Jézus elé, hogy áttűzesítse, életre indítsa meghasonlott, kidermedt lelketeket, hogy kitérje koponyátokból a botor emberi gög és elvakultság fekélyeit, hogy lelketek vénáiba — a boldogság, megnyugvás és béke vérmalasztját ömléssze.

Jöjjetek mindnyájan, kik fáradtak és terhelve vagytok.

A karácsonyi kis Jézus megnyihiti keserves életsorsotokat, segít vinni a töletek választott, vagy másoktól kifáragott és vállatokra dobott súlyos keresztet.

De ne csak ma köszöntsetek, ne csak ma örüljétek a Karácsony égi ajándékának: a bethlehemi Kisdédnek! Rajtatok, töletek függ, hogy veletek maradjon tovább is, mindvégig. Gondolataitokat, vágyatokat oltjátok be Krisztus drága szent vérével, hogy az mindig nemes, tiszta, Isten

fiaihoz méltó legyen. Szavatok, cselekvésetek pedig külsőleg is hirdetője legyen annak, hogy ti a Béke Királyának mindennél hatalmasabb, mindennél vitézebb, mindennél félelmesebb és diadalmasabb hadserögének bátor, nyílt, hitvalló és hitetörző vitézei vagytok.

Menjétek jószándékkal, igaz hűséggel vitézzéavatásra — a kis Jézus: a Béke Örök Királya elé!

DR. SERÉDI JUSZTINIÁN

Höröshercegprimás — a Szent István Akadémia jubiláris közgyűlésén — hatalmas beszédben örököltette meg Szent László királyunk történelmi és politikai nagyságát és érdemeit.

„Amikor az ismeretlen jövőt kémleljük, mondotta a Hercegprimás, ezeréves történelmi múltunkba visszatekintve, lelki szemünk előtt 900 év távlatából feltűnik Szent László király fejedelmi alakja, aki a mostanihoz nagyon hasonló bizonytalan időben, egyházi és állami vonatkozásban szintén a magyar múltba tekintett és az ősi magyar szokásokra támaszkodva, biztos kézzel mutatja nekünk a boldogabb és magyarabb jövőt.

Mikor azonban, Tisztelt Ünneplés, az idén magyar testvéreinkkel együtt Szent László király születésének kilencszázéves jubileumáról emlékezünk, mikor benne az igazi magyar vallásosság, a magyar férfiasság, a magyar katonai erények és a keresztény lovagkirály mintaképét ünnepljük: ne felejtsük, hogy nemzeti nagyjaink helyes tisztelete nemes példájuk követésében áll. Azért hiába jubiláljuk Szent László királyt, hiába hirdetjük unos-untalan a szentistváni elveket, ha magán- és közéletünkben — akár egyéni érdekből, akár anélkül — tovább is engedjük uralkodni a zsidó szellemet, a liberalizmust, a vallási közömbösséget, stb., ha megtűnjük, vagy talán elő is mozdítjuk a keresztény házasságok és családok szétzúllását és ennek

következtében a magyar faj pusztulását, vagy ha elnézünk olyan törekvéseket és szervezkedéseket, amelyekkel a Szentkirály vagy Szent László nem tűrték volna. Szent István és Szent László izgvérig katolikusok és magyarok voltak. Mindkét vonatkozásban talpig hősök, akiket az egyház Isten szentjei sorába iktatott s akiket a haza legnagyobb uralkodóiként tisztel. És ha Szent László azoknak, akik nagyatyjának szellemét idézve; Krisztus egyházával és a magyar haza igaz érdekeivel szembehelyezkedtek, komoly megtérésük után a magyar faj iránt való kiméletből és szeretetből Szent István példájára keresztény nagylelkűséggel megbocsátott: a bocsánat nem volt szabadalom a további bűnözésre.

De, Tisztelt Ünneplés, amikor én a magyar múlthoz való ragaszkodásomban Szent László dicső példájára utalok és annak követését hangsúlyozom, nem azt mondom, hogy az észszerű és üdvös ujitások elől elzárkózzunk, hanem azt, hogy a hosszú századok alatt önmagunkon kipróbált és jól bevált magyar rendszereket ok nélkül és meggondolatlanul fel ne cseréljük olyan rendszerekkel, amelyeket még ki sem próbáltak, amelyeknek célszerűségét tehát még nem látjuk bizonyítva s melyek nincsenek nemzetünkre szabva, mert a nemzetet nem lehet akaratával ellenére vagy akaratával ellenkező módon boldogítani.”

Beliczey Miklós főispán

vezetésével december 15-én Endrődre is eljutottak a vármegyét járó MÉP képviselők. A párt nagyválasztmánya tartotta december havi ülését, amelyet a Nemzeti Hírszék elnöke után Kalmár Imre pártelnök nyitott meg. „Hívőszeges magyar szívvel köszöntötte a kedves vendégeket, mint az Új Magyar Élet kialakításának és megteremtésének keménykötésű és egyenesirányban haladó elmunkásait”. „Mi régivágású frontharcosok nem sokat adunk a politikai szölamokra, nyakatekert és görögütéses pártjelszavakra. Bennünket a tettek, a cselekedetek irányítanak és hódítanak meg!”

Majd felkérte dr. Biró Zoltán párt-főtájtárt, hogy a megjelent politikusokat a többszáz főnyi hallgatóságnak bemutatni sziveskedjen.

Csizmadia András vármegyei képviselőt nem kellett bemutatni az endrődi magyaroknak. Hatalmas alakja, becsületes, közvetlen magatartása és szerénysége népszerűvé tették az alföldi magyar parasztság tekintélyes képviselőjét. Ismertette a kormány rendkívüli kül- és belpolitikai munkásságát, a belső gazdasági élet erőteljes javulását és jövő hivatását, gróf Teleky Pál elévülhetetlen érdemeit a visszanyert ország-részek békés megszerzésével. A háboru tűzviharában — mint kis sziget, áll az ország. Teleky Pál áll őrt, hogy a magyar házak ereszébe sem külső, sem meghabarodott belső ellenség tűzcsóvát ne dobjon. Ezért kell minden magyarnak becsületes hűséggel és kitartással támogatni nemzetmentő politikáját.

Dr. Torkos Béla nagyszerű példakkal illusztrált beszédében ismertette a kormány legutóbbi munkásságát. Lehetetlent nem kívánhat senki. A lehető — fáradhatatlan igyekvéssel — iparkodott megtenni a kormány. Soha annyi munkaalkalom, s oly méltányos fizetést nem adtak ebben az országban, mint most. Tudja, hogy az utóbbi napokban hazabocsátott katonák családja nehéz helyzetben van, de többmint 80 százaléka már is munkát és keresetet kapott, s a kormány rajta lesz, hogy az időjárás kedvező változásával ezek a munkások kapjanak legelőször munkalkalmat. Az állam teherbíró képessége is korlátolt. Az adózó polgárság sem bír el mindent. Mérsékeljük kívánságainkat, mérlegeljük nehéz helyzetünket és ne várjuk azt, hogy munka nélkül, ellenszolgáltatás nélkül bősé-

gesen ellásának bennünket — többiek terhére. — A kormánynak az a célja, hogy ugy a földbirtok-reformot, mint más gazdasági és szociális kérdést — kizárólag a nép javára és előnyére mielőbb megoldjon, de ugyanakkor nehéz külpolitikai helyzetünkkel is számolni kell. Máról-hőnapra ésszerűen és jól nem lehet mindent. Reméli, hogy ezt Endrőd értelmes magyar népe is belátja és nem csodát, hanem tervszerű, fejlődést hozó építő munkát vár. Ezt igéri és fogja megvalósítani Teleky kormánya.

Dr. Bencs Zoltán a győri program megvalósításának ismertetésével kezdte nagyhatású beszédét. Elismerte In redy Béla rendkívüli képességeit, nagy érdemeit, de vonalvezetésében törést lát, míg ugyanakkor Teleky Pál nyugodt, biztos tempóban lépésről-lépésre valósítja meg az évek előtt közösen kidolgozott programot. A hallgatóság feszült figyelemmel hallgatta Bencs Zoltán kül- és belpolitikai kérdéseket ismertető meggyőző fejtegetéseit és hangos helyeslésben adott kifejezést a leszűrt tények és igazságok megállapításának. Magyar élet, magyar vezetés, magyar vezérlő eszmék és hagyományok védelme és fejlesztése. A jobb magyar sors kiépítése — egyetlen és főcélja az ország „kiváló profeszorának”.

Zerinváry Szilárd a szarvasiak népszerű képviselője a kellő megfontoltságot és összefogó energia-kifejtést jelölte meg a mostani politika vezető-elemének. Nem kockáztathatunk abból a kicsiből, amink van. Elég volt egyszer. Tanulhattunk a magunk kárán. Még egyszer idegen szuronyt nem szeretne látni a magyar Alföldön. Teleky külpolitikája biztos zálog arról, hogy belülről is fegyelmet és rendet tart a magyar társadalom háza tájékán.

A nagyszerű felszólalásokat és felvilágosításokat a nagyválasztmány felkérésére: Csernus Mihály apátplebános volt képviselő köszönte meg. Az ország összeomlását előidéző forradalomban nem kíván még egyszer gyönyörködni. Európa újrarendezése országunkat is rendkívüli feladatok elé állítja. A belpolitika szilárdításával kell sulyt adnunk külügyi kormányzatunknak. Nincs helye és célja most a széthúzásnak. Ha melléfogások és hibák történnek, lehet a párt keretén belül is korrigálni. Az alkotó és országépítő polgári társadalmat részekre bontani és gyengíteni nem bölcs és előrelátó

cselekvés. Felkéri a jelenlevő képviselőket, hogy görcsösen ragaszkodjanak a magyar faj kulturális és gazdasági megerősítéséhez és hegemoniájához. A magyar csizmához magyar kaptafa kell. Ami jó külföldön, az még nem bizonyos, hogy feltétlenül javára válik a magyarságnak is. A bölcs megfontolás, kemény akarat és bátor kiállás rostáján szűrjük át a reánk kényszeríteni akart idegen eszméket és irányelveket. Mi szívesen leültetjük asztalunkhoz az idegen festvéreket is, és hogy kivégezzük kezünk-ből a kanalat és villát, azt még sem engedhetjük. A béke ne a nemzeti függetlenség síri nyugalma legyen, sem a tehetetlenség csüggedése, hanem sebeket gyógyító, helyesen munkáló egyetemes nemzeti erőfeszítés.

Hálásan köszöni meg a vármegye illusztris főispánjának fáradságot nem ismerő, kemény kiállását és áldozatos körutját és kéri, hogy a nép — és fajtája szerető gondozásától — a jövőben se tartsa vissza soha semmi akadály. Az endrődi magyarság szeretettel köszönti vendégeit, akik nem választási propaganda, nem mandátumszerzés, hanem képviselői tudatos kötelességérzetűl vezetve ismertették a magyar politikai élet zajló, de tisztuló áramlatát.

A gyűlés a himnusz hangjai mellett ért véget. Befejezés után Beliczey Miklós főispán meghallgatta a jelenlévő polgárság és munkásság panaszát és kérelmét. Világosabb esetekben azonnal intézkedett is a kérelmek orvoslásáról.

Este 6 órakor Körösladány polgársága előtt végezték felvilágosító munkájukat vármegyénk MÉP-képviselői.

A szarvasi „Szent Cecilia-Énekkar” méltó büszkesége a szarvasi katolikus ifjuságnak. Ritka helye az országnak, ahol aránylag kevés számú hívősereg mellett 45 tagu, alaposan képzett, lelkesen dolgozó dalárda hirdetni az ifjuság ideális, nemes felfogását. Őszintén sajnáljuk, hogy az énekkar agilis kar-nagya betegsége miatt nem jöhetett el az Erzsébetnapi közművelődési estélyünkre. Pivler Pál igazgató-tanító, kitűnő zenei képessége és önzetlen vállalkozása segltette az énekkar ahhoz, hogy énektudását és fegyelmzett karéneklését bemutatthatta nálunk. Mondanunk sem kell, hogy a bemutatóra összesereglett hatalmas közönség lelkes tapsal jutalmazta a nívósan éneklő dal-egyesület vállalkozását.

Magyarország és Szerbia, a Dunavidék két legerősebb állama örök baráti szerződést kötött. A bizonytalan európai viszonyok parancsoló szükségességgé tették, hogy a két agrár-állam összefogjon és közös erővel védje gazdasági és politikai függetlenségét. Kormányunk helyes külpolitikáját dicséri a régóta tervezett szövetség megkötése.

HIREK

Allapánt választott Békésvármegye Törvényhatósági Bizottsága december 12-én tartott közgyűlésén. Vitéz Márky Barna alispán kiváló érdemeit, kivételes képességeit, nagyszerű adminisztratív és közéleti munkásságát honorálta a törvényhatósági bizottság, amikor újabb tíz évre — egyhangú lelkesedéssel — alispánjává választotta. Endrőd község képviselőtestülete — Harsányi László főjegyző előterjesztésére — őszinte, változatlan nagybecsüléssel és hűséges ragaszkodással köszönti alispánját és Isten áldó kegyelmét kéri kimagasló működésének újabb korszakára. Endrőd népének örömét büszkeséggel telíti Magyarország Kormányzójának kitüntető elismerése, aki — Vitézi Rend érdékében önzetlenül kifejtett értékes hazafias működéséért vitéz dr. sarkadi Márky Barna békésvármegyei alispánnak, a Magyar Érdemrend középkeresztjét adományozta. Ad multos annos!

Bucsuzás. Őszinte sajnálattal közöljük, hogy lapunk szerkesztője: Walthier György polg. isk. igazgató távozik körünkől. A debreceni katolikus polgári iskolához választotta rendes tanáru az ottani egyházközségi képviselőtestület. A Hármas-Körös szerkesztői és kiadói munkája nem kis feladat és évek folyamán Walthier György kivételes szorgalommal és hozzáértéssel töltötte be nemes munkakörét. Isten vezérelje továbbra is!

Békésszentandrás katolikus hívőserege is szokásos keretében ünnepelte megújódott, szép temploma védőszentjének: Szent András apostolnak emléknapját. A zsufolásig megtelt templom, a jelentős számú szentáldozó méltó fokmérője a szentandrásiai ősi vallásos érzelmeinek és egyházukhoz való törhetetlen ragaszkodásuknak. A bucsui nagymisét Csernus Mihály apátplebános, a szentbeszédet Regős András kondorosí lelkész mondotta. Délben a kerület megjelent papsága, valamint a község és közigazgatás vezetősége Borbás Pál szentszéki bíró, plebánosnak voltak szívesen látott vendégei.

Dr. Homan Bálint vallás-és közoktatásügyi miniszter egy heti tartózkodásra Németországba utazott. Világhírű tudós miniszterünk a történelmi igazság gyógyító és megdönthetetlen fényében ismerteti a Birodalom tudós társaságai előtt a magyarság évezredek államfentartói és kulturmunkáját. Valóban bölcs és nemzetnevelő munkát végez Homan miniszter, amikor a román hazugságok ellen az igazság megdönthetetlen érvelvel győzi meg a nyugati művelt nemzetek vezetőretegét néplünk áldozatos történelmi szerepéről és kulturális elhivatottságról.

Espereskerületi A. C. gyűlés

Az endrődi espereskerületi A. C. november 19-én tartotta évi közgyűlését Fetzer József pápai kamarás, esperes elnöklete alatt az endrődi Népház mozitermében. Jelen voltak elnökön kívül a kerületi papság, a tantestületek csaknem valamennyi tagja, az A. C. esperesi-csoportjának tagjai, valamint az endrődi egyházközségi képviselőtestület és családvédelmi megbízottak tekintélyes csoportja.

A „Bolgogasszony Anyánk“ kezdetű ősrégi ének elhangzása után Fetzer József esperes-elnök szíves szavakkal köszöntötte az A. C. gyűlés tagjait, s a gyűlés jegyzőkönyvének vezetésére özv. dr. Maác Jánosné polg. isk. tanárnőt kérte fel.

A gyűlés lefolyását — hivatalos jegyzőkönyv szerint — az alábbiakban ismertetjük:

Elnök az A. C. jövő évi munkatervéről

A mostani időben súlyos feladatok várnak a katolikusságra, mégpedig az egyetemes katolikusságra, tehát nemcsak a papokra, püspökökre, hanem minden egyes világi tagjára is az Egyháznak, abban az értelemben, ahogyan azt a magyar Actio Catholica immár hetedik esztendeje hirdeti és gyakorolja. Ezt a célt tartotta szem előtt az Országos Elnökség, mikor az 1940—41. munkaévre is a tavalyi gondolatot tűzte ki:

Világiak dolgozzatok Krisztus országáért!

A mult esztendő munkája még csak biztató kezdet volt! A mostani évben a világiak apostolokodása nagyobb foku és rendszerebb legyen.

Nem mulaszthatja el megemlíteni a Szent Atya legfőbb vágyát, mely arra irányul, hogy az A. C. — amely lényegében egy, csak megnyilvánulásaiban más a különböző országok igényei és körülményei szerint — feleljen meg mindenütt egyre jobban magas célkitűzéseinek, s teremtsen tökéletesen keresztény öntudatot az egész világon.

Elnök felolvastatja Mihalovics Zsigmond pápai prelátnak, országos igazgató levelét, melyben elismerését fejezi ki az esperesi kerületnek mult évi A. C. munkásságáért.

Majd kéri az egyházközségeket, hogy betűrendben tartsák meg beszámolóikat.

1. A békésszentandrás A. C. működését Borbás Pál plébános ismertetette.

2. Az endrődi A. C. hitbuzgalmi szakosztály működését Kiss Sándor káplán, a szociálisét Révész István káplán, a kulturálisét özv. dr. Maác Jánosné polg. isk. tanár terjesztette elő.

3. Az endrődszentlászlói lelkeség beszámolóját Bencze József ig. tanító mondta.

4. A gyomai A. C.-ről beszámolt Kautzil Borbála tanítónő.

5. A szarvasi A. C. beszámolóját felolvasta Privler Pál ig. tanító.

Elnök hálás szívvvel köszönetet mond mindazoknak, akik az A. C. munkájában résztvettek. Ha mindenben nem is érték el a kitűzött célt, nem kell elkedvetlenedni, mert a jó Isten a szándékot is nézi! Továbbra is folytatni kell a munkát, „Világiak Krisztus országáért“ jelszóval.

A teendőket a következőkben jelöli meg:

I. Az apostoli lelkiület fokozása

1. Kevés a pap, a kispap. Jám-bor ifjakat buzdítani kell a papi pályára. Ahol a pap nem jelenhet meg, vagy nem beszélhet, álljanak ki a világiak és védjék meg az Egyház érdekét.

2. Folytassuk az imahadjáratot annak a kis szentképnek a segítségével, amelyet az Országos Elnökség kibocsátott.

3. Minden hónapban egyszer imádkozzuk el a templomban a Hit-Remény-Szeretetet.

4. Adventben tartsunk szentbeszédsorozatot. (Előtte propaganda.)

II. Az iránytadó csoport képzése

1. Az egyházközségek vezetősege, az egyesületek elnöksége legyen a plébánia területén a hangadó, a vállalkozó szellem, a kezdeményező!

2. A hittételeket népszerűsíteni kell. Előadásukat meg kell kezdeni adventben, vagy a nagybőjten, szemináriumszerűen, vagy kultur-előadás keretében, mint adventi estétet, vagy bőjti délutánokat.

III. Rendszeres munkatársak kiképzése

Apostoli hevű és feladataikat jól ismerő vezetőket kell képeznünk! Meg kell értetni a képviselőtestületi tagokkal, hogy az ősegyház egyházközségeinek modern kiadásai ők, s gyakorlatilag kell eléjük állítani a célt, amiért ez évben dolgozniuk kell.

1. A hitbuzgalmi szakosztálynál: Szentejűk meg a vasárna-

pokat! (Szent mise és prédikáció.) Talán a mai nehéz viszonyok között a vasárnapi munkaszünet alól való felmentés is oka a vasárnapra vonatkozó parancs megszegésének. Az A. C. központ interveniálhatna a belügyminiszter úrnál, hogy a vasárnapi munkaszünet felfüggesztését csak a legritkább esetben rendeljék el, viszont a közigazgatási tényezők szigorúan ellenőriztessék vasárnap és ünnepeken a munkaszünet megtartását, nemcsak az irodákban, künn a szántóföldeken, hanem az iparosműhelyekben is. A pénzügyminiszter urtól pedig a kocsmák és mulatóhelyek zárvatartását kellene sürgetni legalább a délelőtti órákban.

2. A kulturális szakosztálynál: Teremtsünk katolikus műveltséget! A kultúrelőadásoknál kat. szellemű, izzó nemzeti érzésű szindarabokat, verseket adassunk elő. Még a közönbüset is kerüljük. Hirdessük a valót, hogy Egyházunk nélkül nem volna kultúra. Lelki értéket csak az Egyház ad. Ő az örök eszmék hordozója!

Igyekezzenek a családmegbizottak, hogy az előadásokat sokan látogassák. (Propaganda.)

3. A sajtó szakosztálynál: Dolgozni a kat. sajtó érdekében!

4. A szociális és karitativ szakosztálynál: Segítsük a szegényeket! Tárgyalják meg, mi az oka, hogy a kat. magyarok nem szeretnek egymáson segíteni? Szervezzék meg a hálaadó terménygyűjtést.

5. A szervezési szakosztálynál: Szervezzük meg a kat. tábor! Ha már egyleteink fennállnak, tegyük virágzóvá az egyesületi életet, s ne engedjük őket megszűnni.

Elnök kéri a jelenlevőket, tegyék meg észrevételeiket a szóban forgó kérdésekre.

Csernus Mihály kormányfőtanácsos, apátplébános a vasárnap megszenteléséről szólva megemlíti, hogy ebben a nagy szinkatolikus községben Szent István napja utáni vasárnapon csak 3500 hívő volt templomban! A jó Isten méltán sújtja a népeket háborúval, földrengéssel, árvizzel, mert egy héten a tőle nyert 168 órából egy órai időt sem áldoznak dicsőségére az értelmetlen, ösztönös, vegetatív életet élő emberek. Nála a cselédség sohasem dolgozik vasárnap és mégsem maradtak el a gazdasági munkával. A munkaszünetek felfüggesztése valóban csak ritkán indokolt, s nem is egyezik Szent István sokat hangoztatott államépítő hagyományával és szellemével.

A szemináriumok rendezését célszerűnek tartja. Az egész ország tanfolyamok rendezésétől és hallgatásától hangos. Természetes és magától értetődő dolog, hogy Krisztus örök tanításainak csodás kincstárát is fel kell tárni

azok előtt, akikben él a Teremtő Isten iránti őszinte hit és törvényeinek tisztelete.

Dr. Cseh József községi orvos nem éppen a tárgyalt kérdésekhez akar hozzászólni, de egy olyan fontos ügyet említ, ami katolikus és hazafias szempontból egyaránt életbevágó. Arról szól ugyanis, hogy őt egyre többen keresik fel olyanok, akik a gyermekáldástól menekülni akarnak. Ez komoly aggodalomra ad okat. Hisz így is — a születések létszámát tekintve — már szinte lemaradunk a szomszéd községek mellett.

Kétféle segítmódot gondol céliravezetőnek. Először is fel kellene oldani az orvosi titoktartást ily esetben. Mert remélhető, hogy egy egészségvédő, vagy egy lelkes A. C. megbízott felvilágosítása és rábeszélése hasznos lehetne. Másodsor, hogy a gyógyszerárak és drogériák ne adhasanak ki olyan óvszereket és orvosságokat, aminőket ilyen esetben használni szoktak. Pl. chinint, stb-t.

Elnök nagyon fontosnak ismeri el ezeket a dolgokat. S megállapítja, hogy sokkal többet ér, ha a népesedési viszonyok ilyen megvitatását nem mindig papok intézik, hanem polgári egyének. Pl. bizonyára sokat ért az a gyönyörű beszéd, amelyet egy vasárnap délben Papp Jenő, a rádió krónikása mondott. Szorgalmazni kellene, hogy ilyen beszédeket gyakrabban hallhassunk a rádióban is.

Csernus Mihály apátplébános komoly beszédet intézett a hallgatóságához a felvetett kérdéssel kapcsolatban. Sorra vette a körülöttünk élő nemzetek népesedési statisztikáját, s szomorúan állapította meg, hogy hazánk e tekintetben bizony nem az első helyen áll.

Szinkatolikus községünk sem mutat jó példát.

Míg 1890-ben, tehát 50 év előtt 595, 1900-ban 591, 1910-ben 574, 1920-ban 524, 1930-ban 388, 1935-ben 286, már 1939-ben csak 245 volt a születések száma. A világháború nem követelt távolról sem annyi életpusztítást, mint amennyit a szülőök bestiális kegyetlenségge kjiirtanak. A vallásérkölcsi nevelőhatás fontos, de nem elég. Az államnak sem lehet fontosabb feladata, mint jelentős család- és gyermekvédelemmel, s az anyagi segélyek fokozásán felül könyörtelenül szigorú büntetésekkel megfékezni a magzat, illetve az új nemzedék nagyobb hányadának gyilkosait. Dr. Cseh József indítványát helyesli és az A. C. központ hatékony intervencióját tartja kívánatosnak a M. Kir. Belügy- és Igazságügy Miniszter uraknál.

Elnök megköszöni az értékes hozzászólásokat. Több tárgy nem lévén, az ülést a himnusz elének-
lése után berekesztette.

K A T O L I K U S A K C I Ó

Valamit az A. C.-ről

Sokan még ma sem értik át b. e. XI. Pius pápa nagyszerű gondolatát az A. C.-t. Az iparos ember azt várja az A. C.-ről, hogy ezután minden kat. ember csak kat. iparosnál fog dolgoztatni. Az állásnélküli ember állást vár az A. C.-től. A szegény ember megélhetést. A földnélküli ember egy kis földet. A családos ember pedig várja, hogy a gyermekeit valaki ingyen fel fogja nevelni... Egyszóval az A. C.-ban a legtöbb kat. ember egymás megsegítését, támogatását látja... Talán olyasfélét képzelünk el, amelyet az őskeresztényekről hallunk sokszor elmesélni... A gazdagok megosztották vagyonukat a szegényekkel... a szegények voltak az ősegyház legdrágább kincsei... Van ebben az elgondolásban valami, de azért még sem ez az A. C. Hz A. C.-nak ugyanis ez a földi célja, de nem ez a kiinduló pontja. Az őskeresztényekről is azt olvassuk, hogy egyek voltak az imádságban és a kenyérszegésben. Ajánlja őket Krisztus tanításának fensége és mint kovász a lisztet átalakította őket és az eredmény csodálatos volt.

A XI. Pius pápa által hirdett A. C.-nak is ez a célja. De ezt a célját majd csak akkor éri el, ha az emberiség egy keresztény megújodáson megy át. Hogy ez így van, bizonyítja az is, hogy a b. e. Szentatya ezzel a jelszóval lépett a pápai trónra: Restaurare omnia in Christo — azaz megújítani mindent, Krisztusban, Krisztus által... Ő hozta be Krisztus Király ünnepét. Ez az ünnep is azt hirdeti, hogy az Ő elgondolása ez volt: átalakítani a kereszténységet Krisztus szerintivé...

Méltán kérdezheti valaki; hát átalakításra szorul a kereszténység?

Aki sokat markol, keveset fog — mondja a magyar közmondás. Aki erre a kérdésre igennel, vagy nemmel felelne — semmit sem felel. A kérdést tehát szét kell bontani két részre. Az első része így hangzana: átalakításra szorul-e az Egyház tanításában, szentségeiben... vagy egyszóval lényegében? A kérdés ezen részére határozott lesz a felelet: NEM! Az egyház abból amit Krisztustól átvett soha egy kis „i” betűnyit nem engedett és nem fog engedni (bármennyire tetszene ez sokaknak,) még akkor sem, ha ezzel sokakat nyerne meg a maga számára...

Jöhet tehát a kérdés második része: át kell-e alakítani a Krisztus tanításáról való gondolkodást

az emberekben? Erre a kérésre is határozott lesz a felelet: IGEN! Vizsgáljuk csak meg önmagunkat és rá fogunk jönni arra, hogy rengeteg átalakítani való van bennünk ahhoz, hogy rólunk is el lehessen mondani azt, amit az őskeresztényekről mondhattak: néztek mennyire szeretik egy-

Menj és indulj Kelet-Magyarország és Észak-Erdély trianoni rabságából való visszatérésének szent esztendejében.

Az őszöveltségi választott nép-nél a legnagyobb szegény a gyermektelenség volt. Ez a nép, amikor még a tiszta isteni kinyilatkoztatás birtokában a világ szellemi fátyala volt, úgy érezte, hogy a gyermektelenség Isten átká és büntetése azon, aki magát méltatlanná tette emberi mivoltunkra. Kivetkezett emberségéből, erkölcsiségéből, s ezért a Teremtő nem tartja érdemesnek rá, hogy benne és általa a maga teremtői munkáját tovább folytassa, nem tartja alkalmasnak, hogy magasabb erkölcsi legkörbe tartozó lényt: Embert neveljen.

Drága kincs, nagy erkölcsi és nemzeti érték volt a gyermek az ókor egyéb népinél is: műveltnél és műveletlenül egyaránt. A római matróna gyermekeire volt büszke, a görög asszony azokkal dicsekedett, a keresztény lovag gyermekeiben látta lovagi életének, erkölcsiségének, családi hagyományainak továbbélését, gyermekében életének folytatását, mondhatnók: a halhatatlanság eszméjének földi értelemben való megvalósítását.

Csak a XX. század emberének asszonyának nem kell a gyermek. Ennek az élni siető, sirja felé rohanó kornak, mely szürcsölni, habzsolni szeretné a föld javait és semmit sem akar érezni a javak ellenértékét jelentő kötelességekből.

Ha a Krisztus előtti korban a kereszténység hosszú századain átok volt a gyermektelenség, annak kell lennie ma is. Ha boldogság, öröm, áldás volt a szép nagy család, valóban az az ma is. Isten a Teremtő és az Általa megalkotott világrend nem változott, mert ami örökkévaló, az nem változhatik. És aki a változatlan isteni törvényekkel botorul szembeáll, önmaga ellen hívja ki az isteni örök igazságot, mely előtt hiába mentegőzik majd bárki is divatos szövegéből, erkölcsi lazaság eszméiből összeszűrt elveikkel. Az igazság lesújt mindenkire, aki utjában áll.

A gyermekét elvesztő, megtévedt édesanya keserű sorsát már e földön megpecsételi az isteni igazság, annál inkább a tulvilágban, a kiegyenlítődség a tökéletes igazságszolgáltatás örökkévaló birodalmában. Nemcsak a lelkiismereti furdalások gyötrik egész életen át a lélekgyilkos anyát,

mást.

Végezzük el ezt az átalakító munkát és megfogjuk látni, hogy az A. C.-ből földi hasznunk is lesz. Ezt sürgeti egyébként az adventi gondolat is, mikor szent Pál szavaival így szól hozzánk: költözzünk az Úr Jézus Krisztusba.

REGÖS.

fél 12 órakor mondunk szentmisét.

Szilveszter napján. d. u. 5 órakor hálaadó-istentiszteletet tartunk.

Ujév utáni vasárnapon Jézus Szent Nevét ünnepeljük.

Január 12-én a szent Családra emlékeznek a katolikus családok. Akik fel akarják ajánlani családjukat a Szentcsalád és a Szent Szív oltalmába, azok előzetesen jelentsék be a szándékukat a sekrestyében.

Hitbuzgalmi egyesületek. December 15-én Szent Ferenc III. rendje, december 22-én d. u. fél 4 órakor az Oltáregyesület, december 29-én fél 4 órakor a Jézus Szíve Szövetség Női csoportja, január 2-án d. u. 5 órakor a Leányegyesületek, január 4-én d. u. 5 órakor a Férfi-Liga tartja havi ajátosságát.

Cserkészek! A 15 éven felüli cserkészek minden hétfőn fél 8 órakor énekpróbát tartanak a polgári iskolában. Pontos megjelölést kér a Parancsnok.

Külterületi szentmisék. December 22-én az öregkerti Szent Imre iskolában és a varjasi iskolában, december 26-án a nagylaposi iskolában, december 29-én a csejti és öregkerti kápolnás iskolában, Ujév-napján a nagylaposi kápolnás iskolában, január 5-én az öregkerti Szent Imre iskolában, január 12-én a polyákhalmi és nagylaposi kápolnás iskolában mutatunk be szentmisét.

A Leányegyesületek kulturális csoportja december 20-án, este 6 órakor tartja harmadik adventi - estélyét a Népház mozi-termében. Belépődíj nincs. Az élvezetes előadásra ezuton is felhívjuk a hívek figyelmét.

Férfiak: December 21-én este 6 órakor felvilágosító szemináriumi előadás lesz a polgári iskolában.

Zárt lelki gyakorlat Kondorosra. A kondorosi kat. hívek elhatározták, hogy zárt lelkigyakorlat keretén belül készülnek a karácsony méltó megünneplésére. December 9—11-én a férfiak, 12—14-én a nők tartottak zárt lelkigyakorlatot, P. Rácz M. Bonaventura szervita Atya vezette a lelkigyakorlatot, amelyre szép számmal jelentkeztek úgy a férfiak, mint a nők. A külterületen (majorokban) lakók is hozzá juthatnak egy-egy szentbeszédhez és az adventi szent gyónás áldozás elvégzéséhez.

Ismertjük meg egyházunkat címen minden pénteken este előadás van Kondoroson. Az első előadást Petrovszky Pál kisgazda tartotta meg nagy érdeklődés közepette. Előadásából kicsendült az egyház szeretete, értékelése, de szavaiból ki lehetett érezni azt az örömet is, melyet átélt akkor, amikor a szeretett egyházzal nyilvánosság előtt beszélhetett. Példáján felbuzdulva sokan jelentkeztek már egy-egy előadás megtartására. Ezen előadást is kísértő műsorral tarkította a fantésület.

Egyházi híradás.

Az idei utolsó „hajnali szentmisét” december 23-án reggel 6 órakor mondjuk. Az adventi szentgyónás minden reggel végezhető.

Böjt. December 18, 20 és 21-én téli kántorböjt, december 24-én szigorú vigília-böjtött tartunk.

Karácsony-ünnepén éjfél 12 órakor, reggel 6, fél 8, 10 és fél 12 órakor végezzük a templomi szentmisét.

Ka ácsny másodnapján, valamint Ujévkor is fél 8-, 10 és

Hazafias ünnep.

Az endrődi róm. kat. polgári fiúiskola Horthy Miklós Kormányzó Úr Öföméltóságának nevenapját ünnepelte dec. 6-án, a következő műsorral: 1. Himnusz. 2. Országunk gyarapítója. Beszéd. Elmondotta Puskás László IV. o. t. 3. Horthy Miklós katonája... Horthy Miklós táborában... Énekeltek a IV. oszt. fiú növendékek. 4. Köszöntő. Sántha Károlytól. Szavaltta Kurilla László IV. o. t. 5. Szózat.

Mikulás ünnepség.

Az endrődi róm. kat. polg. iskola növendékei jól sikerült Mikulás-ünnepséget rendeztek a következő műsorral. 1. Készülődés Mikulás napjára. Elmondta Kovács Anna III. o. t. 2. A. B. C. kórus. Énekeltek a II., III., IV. osztályos leányok, dirigálta Kalmár Magda III. o. t. 3. Levél a Mikuláshoz. Szavaltta Timár Margit IV. o. t. 4. Havasi kürt... Négyszólamúénekek. Előadták Maácz László II., Kurilla László IV., Kurilla Imre III. és Timár Ede III. o. tanulók. 5. Négy kis vöröske-resztes. Szindarab. Szereplők: Timár I., Köles D., Varga L., IV. o. Mikó V. Dinya K. Timár L. Farkas O. Tóth J. Timár L., Timár T. és Giricz L. II. o. tanulók. 6. Mikulás. Cserven László IV. o. t. Ajándékosztás.

Az egyes műsorszámokat ügyesen konferálta Cseh Ella IV. o. tanuló.

Szivgárdaünnepély

Az endrődi Szivgárdák egyesült erővel az idén is megtartották december 8-i hagyományos előadásukat. Részletes műsora a következő volt:

1. Üdvözlés. Elmondja: a konferáló.
2. Celli bucsu. Szavaltta: Farkas Piroska III. o. t.
3. Énekek a bol. Szűz Máriáról. A központi és a szarvasvégi Szivgárda közreműködésével.
4. Te vagy földi éltünk Vezércsillaga. Gyermekszínmű egy felvonásban és két képben. Előadta a központi Leányszivgárda.
5. Bethlehemi Csillag örökre fénylik. Szavaltta: Hegedűs Frigyes IV. o. t.
6. Juliska a földönjáró angyal. Gyermekszínmű: egy felvonásban. Előadta: a gyomavégi és ujtelepi Szivgárda.
7. Advent énekek tükrében. Énekelte: a központi és a szarvasvégi Szivgárda.
8. Adventi vers.
9. Adventi Jézus-várás. Szaváló kórus. Előadta: a mirhói Szivgárda.

Az énekeket Terebessy Károly kántor tanította be, és venyényelte az előadáson.

Csillag támadt Napkeletről...

A hitből élő ember az evangéliumi történetek mögött mindig nagy távlatokat vél fölfedezni, melyekkel az Úr minket oktatni, lelkesíteni, tüdősségre vezetni akar. Nagy isteni tanítás és lelkesítés rejlik abban az egyszerű és látszólag jelentéktelen eseményben is, hogy Keletről három főúr — minden valószínűség szerint király — jön a Gyermeke-Jézus jászolyához hódolni. Nem volt elég — úgy látszik — az angyali karnak Égből jövő üzenete, nem volt elég a pásztorok imádása. Még valami hiányzott abból a képből, mely a karácsonyi eseményeket olyan színes és eleven rajzban varázsolja elénk. Ez a hiányzó két-részlet: a napkeleti királyok hódolása és imádása az előtt a Jézus előtt, kinek megígért személye olyan sokszor tűnt föl már lelkükben — ott messze, távol a csillagos éjszakákon, az arab pusztazágok színes, pompás égsátorán. A teljesség okáért jött is a kis karaván fáradtsággal és hosszú uttal mit sem törődve, mert szívében valami kiolthatatlan vágy és kívánság égett: eljutni az ismeretlen Király jászolyához, ki elég nagy és kegyes ahhoz, hogy elfeledtessen minden megpróbáltatást és a nyugtalan szív minden vágyát, ambícióját kielégítse.

Az egész emberiség ez alá a nevező alá vonható: boldogságkereső.

Egyesek elérik, mások talán egy egész életen át sem tudják a boldogság partjait megismerni, titkon azonban ezer és millió kudarc ellenére is csak bíznak és remélnek sorsuk változásában.

De melyik az igazi boldogság, hol található az meg, milyen úton jutunk el hozzá? Mindezekre a kérdésekre kielégítő választ kapunk a bethlehemi jászoly-oltár mellett. Ennél a jászolynál az egész emberiség megteheti boldogulását.

Az egész emberiség??? Nem túlzás ez? Nem nagyozolás és nagyítás? Nem — kedves olvasó — mert ez a Gyermeke az Emberiség Királya. Ebben a szóban pedig: emberiség, benne van az a kétmilliárd lélek, mely napjainkban itt él és hal a Terra bolygón. Tehát a kis Jézuska királya az európai, az ázsiai, az amerikai, az afrikai és a többi világréteken élő embereknek. Gondoljunk csak tehát reá, mint az egyetemes emberiség közös Urára és Istenére. Mert mikor kitarja félnék két kis karját, akkor rajtunk keresztül érintkezni akar az egész világgal, minden emberrel.

A Jézuska jászolyánál nyíló boldogság-virágért azonban sok-sok ember nem akar a királyok példájára elindulni és így részesévé lenni az igazi és teljes megelégedettségnek. Nem akarják ott hagyni életük Mezopotámiáját, életük megszokott sivárságát, egyhanguságát. Ugy gondolják, hogy úgy a legjobb, amint van és ahogy folyik szürke, lapos életük. Ha a bölcsök is így gondolkodtak volna, akkor soha sem jutottak volna el az élet igazi céljához és az értelméhez. Amint káros a nyílt szembefordulás a vallási élet te-

rén Istennek, Jézussal — így tett Heródes is — éppen olyan veszélyes a nemtörődömség, a tunya-lelkűség is. El kell hát indulni az élet veszélyes útjaira is a jobb jövő és szebb élet reményével és fel kell hagyni a kis-kaliberűség stílusával.

Vezet a csillag. A folyton előtünk haladó, soha el nem tűnő csillag. Az Úr csillaga. Az utat mutató és célba vezető csillag. Ahány ember, annyi csillag. Az egyiknek bent fénylik szívében és ott vezet célba. A másikat kívülről jövő fény teszi biztossá életének célja felől. Ez a külső csillag már sokféle lehet. Lehet egy könyv, egy pap, egy gyóntató, egy szentség, egy kedves ima, egy lelkigyakorlat, egy szenvedés... De ne soroljuk tovább. Isteni gazdagság jelét kell látnunk abban, hogy az Úr nem fogy ki csillagoknak részünkre való bocsátásában és ajándékozásában. Hogy milyen a csillag — fényes-e, vagy halovány, üstökös-e vagy mécs-világú — az nem fontos. Csak egy a fő. Az Úr csillaga vezet és célba juttat minden magasabb és nemesebb eszmény iránti fogékony lelket.

Vannak azonban hamis csillagok is. Talán fényesek, talán üstökösök. De fényük, erejük, nagyságuk nem isteni fény, erő és nagyság. Valahol másutt kapták igéző varázsukat. Ezért minden rendkívüliségüket emberi okok magyarázzák. Isten legfeljebb csak megengedi. Talán azért, hogy bukása és elalvása annál nagyobb figyelmeztető legyen az igazi csillagok értéke mellett.

Jeruzsálembé érkeztek. A városi életbe, annak mozgalmas, lüktető életáramába. De kénytelenek tovább menni: Bethlehembe. A nagy várost föl kell cserélniök a kis faluval. A világvárost el kell hagyniök a vidék kedvéért. Milyen tanulságos ez is az elmékedő lélek számára! A fény, a csillóság, a pompa nem mindig igazi értékeket takar. Nagyon sokszor a csöndes és félrehúzódt helyeken ezerszer nagyobb horderejű dolgok történnek. Nem azért, hogy állandóan ott maradjon. hanem csupán csak azért, hogy onnan induljon hódító útjára az eszme, a gondolát — jelen esetben: az isteni Üdvözítő. Így lesz valóság az Isten gondolata: az alázatosnak adja kegyelmét... A három király nagy lelki erőről tett itt tanúságot számunkra. Legyőzték a lelkükben támadt kételyt és csüggedtséget, hogy talán nem is lehet az igaz, hogy a Megváltó, a jövőendő és népét felszabadító Király ott születessen a kicsi és eldugott falucskában: Bethlehemben. Utjuk előtt és közben mindent gondoltak, csak ezt nem. De mégsem riadtak vissza, hanem neki álltak az új utnak és a remény erejével el is érkeztek végső céljukhoz.

Leborulva imádták Őt! Kit? Az Urat és Megváltót.

Ebben a tényben is sok-sok meggondolandó igazság rejlik. A sok közül csak egyet: Jézus az életünk végső célja. Hozzá kell vezetni minden utunknak, érte kell tennünk minden tettünket, felé kell irányulnunk minden erőnk-

kel. Egyszóval: a legfontosabb Neki szolgálni. Pedig az emberek de sok más valaminek és valakinek szolgálnak: Szenvedélyük össze-vissza vezeti őket azon a széles országuton, melyen mindenható el lehet jutnunk; csak Jézushoz nem. Később jön majd a kijózanodás és a fölésmelés. Csak sajnos, hogy ekkor már sok kegyelem és áldás veszett el számunkra. Azonban megtérni és az igaz élet-cél felé menetelni soha sem késő és soha sem céltalár, hiábavaló. Hagyjuk tehát apró, kicsinyes céljainkat a magasabb Érdek kedvéért s legyünk ezután Jézushoz igyekvők. Előtte hódoló napkeleti királyok, kik Felé mennek életük hamis értékeiből — ott hagyva minden nem jézusit — és Nála borulnak le lelkük alázatával.

Addig is, míg eljutunk — vezessen a csillag, az Isten fényesége, mely ragyoghat lelkünk szentélyében a kegyelen által, tündökölhet bármiféle külső csillag fény-árjával: — csak egy követelmény legyen részünkre: — Isten fényessége legyen! Igazi fény és igaz világosság! CSABAI.

Népmozgalmi adatok Endrődön

November hó folyamán.

Házasságot kötöttek:

Fekécs Mátyás fmunkás — Nehéz Veronika, Binges Andiás napsz. — Fekécs Etelka, Kulik János fmunkás — Kurilla Ete, Iványi Pál fmunkás — Timár Etelka, Gyuricza Imre munkás — Kurilla Erzsébet, Gellai Miklós bipész-segéd — Bella Mária Teréz, Varga József munkás — Giricz Eszter, Busa János napszám — Timár Eszter, Jánosik Vince ács — Hornok Mária, Fülöp Sándor ács — Szujó Ilona, Timár Máté iskolaszolga — Kurilla Mária.

Született:

Dinya Lajos — Barják Mária fia: Lajos János, Gyuricza Károly — Balázs Ilona fia: Imre Károly, Hegedűs János — Tóth Gizella leány: Mária Magdolna, Iványi Vince — Juhász Jolánta leánya: Jolánta Klára, Varju József — Dávid Margit fia: József, Bolha Lajos — Smiri Neszte fia: Lajos Endre, Timár László — Gellai Eszter fia: Mihály, Sóczó Bálint — Uhrin Viktória fia: Jenő András, Pribóczki Lajos — Farkas Veronika fia: Lajos, Farkas Vince — Oláh Margit fia: Vince, Kalmár Ákos — Schüssler Irén leánya: Agnes Katalin.

Meghalt:

Bótos Erzsébet 1 éves vérébajban, Timár Tekla 74 éves agykori gyengeségben, Hegedűs István 61 éves gzmorrákban, Arvai Anna 66 éves tüdőgümőkórban, Giricz Veronika 65 éves májrákban, Katoa György 84 éves agykori gyengeségben, Gellai Erzsébet 92 éves szivizom-elfajulásban, Pintér Mária 80 éves szivbillentyű-elégtelenségben, Kulik Erzsébet 8 hónapos bélhurutban, Szabó József 42 éves gzmorrákban, Timár Imre 71 éves szervi szivbajban, Nagy Borbála 77 éves vérés agygyutában, Pelyva Mária 76 éves szervi szivbajban, Suki Irén 3 hónapos bélhurutban, Nagy Elek 39 éves szervi szivbajban.

TIMÁR ÁBEL LEVELE

Hunya Gerzsonhoz a kondorostanyai fertályon

Édes egykomám Gerzson!

Kélt levelem szent Luca napján csejti tanyai hajlékomból. Íráim Kendhez e levelet, mert a törmelék vizáradás és feneketlen sar mián nem tudunk még a faluba se elkövetkezni, nemhogy a távol tanyai részekre elvergődjünk. Ezért az idej disznótorral elmaradunk. Tudom, hogy kendtek is sajnálják.

Megvónánk úgy ahogy. Marci fiunk most jött haza a katonaságtól. Ippog jókor, mert az egyik hízőnk felakarta mondani a szolgálatot, így aztán böllekeskedhetett kedvére. Julcsa lányunknak kis fia született ismét, pedig inkább leányt várt volna. A Rózsi tehenünknek azonban úszó borny lett. Nagyon erányos kis jószág, meg is hagyjuk magnak. Az asszonynak mostanában igen rossz kedve van, mert a tyukok nem igen tojnak, azt kevés a sóraválója. A egészség dühöng, csak a napamasszonyt győtri éjjel-nappal a reuma. Ugy köll neki, miért szomszédolt annyit fiatalkorában mezéllábas papucsban még téli időben is.

Nagyon ködös idők járnak, csak néha-néha vetődünk el a kaszinóba. A tanító ur felolvassa az újságot, ami neki jár. Van is aztán olyan diplomás veszekedés, hogy még a Ripp-ropp külügyminiszter is tanulhatna belőle. A Varju sógor példánakokáért nem győzi magasztalni az angol pilótákat, hogy milyen ügyesek azok. Sohsem tesznek nagy kárt, legtöbbször csak mezőkre dobálják le a bombákat. Ha célt tévesztenek is csak egy-két lakóházat gyujtanak fel. Bezzeg Iványi koma különbnek találja a német pilóták munkáját. Csak azt nem tudja, honnan szereznek az anglikusok anynyi ablaküveget, amivel pótolják a megrongált paloták ablakait. Mondám, hogy majd kiengedik a békekötés után Tiszókat, legalább egy kis kenyérrelőt keresnek a derék tót-atyafiak is. Mink meg, ha már sem buza, sem kukorica termésünk nem volt, elmegyünk kubik-munkára. Lesz ott annyi talicskázni való a rom-sivatagban, hogy elélünk belőle vagy öt évig.

Mondtuk is, hogy kendteknek amugy istenigazában jó dolguk van. Buzájuk is csak kerül eladásra, ha nem is annyi mint máskor, de tengerijök van annyi, hogy a Köröst elrekeszhetnék vele Gyoma fölött, nehogy az idén is áradásunk legyen. Aztán a kormány is kendteknek kedvez. Akkor csinál magas árakat, amikor kendteknek sok árulnivalója van, nekünk pedig semmi. Ha vóna egy kis böcsület kendtekben, kifizethetnék helyettünk az évi adóporciót is. Nekünk úgy sincs miből, kendtek meg nem gyűjtenék a bankókat a ládafiában. Mert az adóprás ugyancsak szorít még

most is bennünket. A kis Pádár jegyző ippeg most közölte velünk, hogy az adóelengedés nem sokat ígér. Még gyufára se lesz elég az a piz, amit elengednek. Most aztán fellebbeztünk a főispán urhoz. Ahol nincs, ott ne keress, mondja a közmondás is. A gyáros, az ügyvéd, a botos akkor fizet, ha van keresete és jövedelme. Ha egyik sincs, mi lehet az adóalap? Nekünk se keresetünk, se termésünk, se más jövedelmünk nem volt az egész esztendőben. Hát a levegőszívásért fizessük az adót? A főispánnak biztosan több esze és belátása lesz, mint az adó-cézároknak. De ha ő sem segít, akkor ide be ne tegye lábát kormánypárti jelölt még egyszer. Mert eddig se nagyon sziveltük.

Hát ahhoz mit szólnak, hogy a Csáky geróf cvikipusztit adott a szerbeknek. Hát iszen tudjuk, hogy Szerbia is a földből él, akáresak mink, ha teremne. Öneki is vizket a bőre jobbról-balról, tehát érdeke, hogy megkapaszkodjon valamerről. Az is igaz, hogy a szerb jó katona volt a világháboruban is. Aranygyelovácna! 1914-ben két golyót is kaptam tőlük emléke. Velünk összefogva nem könnyen hengerelnének le a nagy kutyák. De hát valamint csak ők is visszaadnak — úgy barátságból. Az újságok hallgatnak erről. Ha kenntek többet tudnának, hisz közelebb vannak a szerb határhoz, hát ne sajnáljon egy képeslapot, mert szörnyen kíváncsiak vagyunk a fejleményekre. Csak oszt ugyne járjunk, mint a turi Svarc, aki es-

küvője előtt elment a közjegyzőhöz, hogy csináljon neki végrendeletet. Mi ütött magához, kérde tőle a közjegyző. Lakodalomra készül és utolsó akarataról akar rendelkezni? — Miért ne? — felelt a Svarc. Hát mit gondol közjegyző ur, holnapról lehet nekem szabad akaratom és valami kívánságom.

De zárom is már soraimat. Ugy hallom, hogy a pitarajtóban a Jani gyereket biztatja drága oldalbordám. Nagyon csintalan a kölyök, de különben igen tehetséges fattyu. Látszik, hogy az apyára ütött. A napokban kinn volt nálunk a végrehajtó és kérdezi tőle hogy fiam, hol van édesapád? Ott az istállóban a tehenek között mondja bátran a gyerek, merthogy a csejti tanító ur igen ráncba szedte. De fiam szóhatnál neki, mert én nem ismerem, mondja a nem kívánatos vendég. A gyerek se akart szivességet tenni a nagy paksamétát szorongató urnak, azt csak úgy félvállról vetette oda neki, hogy menjen az ur, azt kerresse meg, ha beszélni akar vele. Biztosan rá ismer, kalap van az édesapám fején. El is indult a végrehajtó és mindjárt rámismert a tehenek között. Hát ilyen világ van most. Hiába, az iskola sokat tesz. Tanultabbak és műveltebbek mostan még a gyerekek is. De azért csak jobbvilág volt régen. Kívánom is a mennybéli Uristen-től, hogy csak még egyszer hozná vissza a régi, békességes időket. Melyhez hasonló jókat kíván és mindnyájukat tisztelteti szeretett családjával együtt, boldog ünneplést kívánó régi katonakomja és sógora mindközönségesen;

TIMÁR ÁBEL.

Leánynéző hajdanában...

Várnay Boldizsár még negyvenéves sem volt, amikor váratlanul bucsut mondott gyászbaborult hitvesének. négy árvájának és nyolcszáz holdas érmelléki birtokának. Kitűnő gazda, melegszívű emberbarát, becsületes magyar ur volt, csak a bort és cigányt ne szerette volna olyan nagyon.

Ha évnegyedenként — az adófizetésre — bekocsizott Váradra, a bihari uri-cimborák két-három napig is elműiattak vele a jó öreg Széchenyi-fogadóban.

Amikor kidőlték a cimborák, s a cigány is megszökött, hazafelé fordult Boldizsár, ahol a pergő nyelvű Zsófi asszony olyan mosdatásban részesítette, hogy hónapokig elment a kedve a hejhejtől. Pár hónapig megvolt békességben, de aztán megint jött az az átkos adófizetés. Végül is ráfizetett a kiruccanásokra, mert egy háromnapos lumpolás végén guta ütötte az erős, vérmes embert.

Zsófi asszony vette át a birtok kezelését és gyermekeinek nevelését. Katonás szigora, rendszeretete nemcsak gazdatisztjét és cselédségét tartotta kordában, hanem két idősebb, kamaszkorú fiát is. Kis leányaival szeliden bánt a bus özvegy, fiait azonban katonás fegyelemben nevelte. Férje gyarló szenvedélye és szerencsétlen végétől féltette őket, s azért állandó lemondásra és önmegtartózkodásra szoktatta a lurkókat. Még

jóllakni sem volt szabad nekik. Reggelire egy pohár tej vagy köményesleves, délbén egy-két falat hus ciberével, sárgarépa vagy kelkáposzta főzeléssel, este sültkrumpli, vagy tejbekása, nagyünnepeken finoman szelt pecsenye volt az étlapjuk. Ha néha elszökhettek hazuról, s valahol megkínálták őket egy kis kolbásszal vagy szalonmával, ünnepet jelentett számukra. Elmondhatták szegények, hogy akkor laktak jól, amikor a szoptatós dajkájuk kosztolta őket.

És bár soványak voltak, mint az agarak, mégis hatalmas, csontos fiukká növekedtek a jó bihari levegőn. Amikor Laci elérte a huszonkettőt, Gyurka pedig a husz esztendő, édesanyjuk elhatározta, hogy nem bajlódik tovább velük, hanem megházasítja őket. Ki is adta a parancsot, hogy öltözzenek ünneplőbe, mert háztűznézőbe mennek Szatmármegyébe távoli rokonuk: nemes Baróthy Dániel házához.

A két süvölvény megrettent a szörnyű feladattól és első izben történt, hogy tiltakozni próbáltak a szörnyű anyai parancs ellen. Pár anyai pofon és egy kis lecse az illetanból végre is bátorságot adott nekik. A fő az, mondogta, hogy kedvében járjatok a házigazdáknak!

A hatalmas családi batár egész napon át zötyögött a rossz bihari uton, míg végre megérkeztek Baróthy Dániel kétezer holdas ősi kastélyába. A jóízű magyar ur

atyafiságos szeretettel fogadta réglátott rokonait, s csak akkor nézett nagyott, amikor a két égbenyülő petrencerud-termetű fiú sovány, girhes alakjái meglátta. Ki is jelentette Zsófi asszonynak, amikor ez négyszemközt megvállotta, hogy háztűznézőbe jöttek, hogy ezek a gyerekek, vagy betegek, talán még heptikára is hajlamosak, vagy rosszul táplált ifjak, akikre nehezen bizná reá az ő kis galambjait. Zsófi asszonoz indignálódva mentegette a vőlegényjelölteket. Soványak, mert madárhusuak, de azért erősek, mint a tölgy. Amellett kitűnő nevelésben részesültek. Nem isznak, nem kártyáznak, nem dohányoznak, nem udvarolnak. Semmi szenvedélyes hajlamuk nincs, mondta büszkén. Még az evésben is mértéket tartanak. Dániel bátyánk csak hümmögött.

Elkövetkezett a vacsora. Kitűnő csirkepaprikást tálatatott a háziasszony. Zsófi asszony váltig köszönte fiai helyett, hogy „köszönik, nem kérnek“, „már igazán nem bírnak többet“, Dániel bácsi kedves életpárja: a jószágos Erzsók mama egymásután rakta tányérjaikra a jobbnál-jobb falatokat, Zsófi néni vasvilla-szemekkel próbálta visszatartani két csemetéjét a mohó lakmározástól, de azok szemeiket lesütve mindent elpusztítottak, amit eléjük rakott a jó háziasszony. Nem felejtették el anyjuk határozott parancsát, hogy mindenben járjanak kedvére a háziaknak, s azt hitték, hogy anyjuk csak próbára akarja tenni engedelmességüket. Üres tálak, hatalmys csonthalmazok tanusították fiú kötelességtudásukat.

A borral már nehezebben barátkoztak, de Dániel bátyánk unszolására néhány pohár nedűt vitézül benyakáltak. A hatás nem is maradt el. Igaz, hogy anyjuk lefekvés előtt néhány jó kiadós anyai pofonnal jutalmazta vitéz voltukat, de viszont a jó érmelléki megnyitotta nemcsak szemüket, hanem szívüket is. Érkezésük és bemutatásuk alkalmával még csak rá sem mertek nézni a kiszemelt mátkákra, vacsora végén már olyan hangos nevetés között mesélték el csinyjeiket, amiket az otthoni éléskamra megdézsmálásával vittek végre anyjuk szörnyű ámulatára, hogy csak úgy hangzott a kacagástól az öreg kuria.

Ugy látom édeshegum, hogy magyar vér kering fiaid vénájában is, mondta elégedett, mosolygó arccal Dániel ur. Az anyai karám eddig csak őrizte őket, de most már csakugyan itt az ideje hogy kötőféket a nyakukba. Hát én nem bánom, ha a kötőféket az én lányaim fonják meg e vad csikókra. A két eladó piruló arccal, de hamiskás mosollyal fogadta az atyai szentenciát.

Félév múlva a vármegyére szóló lakodalomukon a régi bihari urak egyhangulag azt állapították meg, hogy a két Várnay-gyerek a mulatásban sem marad el néhai atyjuk magyar virtusa mögött.

Bihari.

Áljuk a vártát!

Budapest utcái vasárnap megteltek feketeruhás, csizmás alföldi és dunántúli gazdákkal, Erdély magyarjaival és halinadrágos székelyeivel, Kárpát-alja bekecses ruthénjaival.

Felsorakoztak azok, akik szociáldemokrata-kommunista forradalmak idején nem hódoltak és nem dőltek be Károlyi és Kun Béla országcsönkítő, nemzetpusztító szolamainak. Ezrescsoportokban meneteltek azok, akik a cseh és oláh huszéves „rémauralom“ is magyarok maradtak és otthonukban, családjukban, környezetükben ápták Szent István ősi, magyar szellemét.

Több mint százezer kemény magyar lábai alatt döngtek Budavár kockái, akik télviz zord idejében is lobogó lelkesedéssel, tüzes magyar lelkülettel tettek hitet Magyarország Kormányzója előtt hűségéről, hódoló ragaszkodásukról és kemény kiállításukról a keresztény nemzeti irányzat védelmére.

Testvéri boldog találkozásban forrott össze a szentistváni birodalom különböző nyelveken beszélő minden népe.

Viharos éljenzés, zúgó taps köszöntötte a szegedi ellenforradalom két vezető tagjának: Teleky Pál miniszterelnöknek és Uzdóczy-Zadravecz István ny. tábori püspöknek megjelenését a miniszterelnök palota erkélyén, ahonnan mindketten magasszárnyalásu beszédet intéztek a nemzet hős fiához.

A szegedi fővezérnek: Horthy Miklósnak akkori szárnysegédje: Magasházy László ny. tábornok nyitotta meg a szegedi gondolat táborának nagygyűlését. „A gyűlést megnyitom, de bezárni csak akkor fogom, ha a legendás turulmadár, mely még mindig vijjogva és sikongva szálldos bércekről-bérce, megcsendesedve leszáll Szent István koronájára, ott Budavára legmagasabb pontján és mi leborulhatunk hálatelt szívvel Te Deumra — az Úr oltára előtt.“

A nagy lelkesedéssel fogadott megnyitó beszéd után vitéz Horváth István szegedi kizgazda mondott beszédet. „Én a magyar rónák üdvözetét hoztam és a magyar rónák egyszerű fiainak mélyszéges hódolatát az Iránt a férfir Iránt, aki biztos kézzel és bölcs előrelátással vezeti népét a szegedi gondolat jegyében a boldogabb jövő felé. A magyar tanyák és falvak százezreinek szíve ő érte dobban, milliók szeme tekint szeretettel a budai vár ablakaira, s történelemformáló nagy munkájában tömött sorokban

állunk mögötte hiven mindhalálig!“

Hiven mindhalálig — zugott fel százezer ember ajkán a szent eskü.

Szönni nem akaró éljenzés között kezdte meg történelmi jelentőségű beszédét gróf Teleky Pál miniszterelnök. A beszéd lényeges kivonatát az alábbiakban közöljük:

Ellenforradalmi bajtársak! Nemzetvédő bajtársak!

Erről az erkélyről szólva, így veletek szemben, egy emlék, egy kép elevenedik meg bennem, elemi erővel, — egy kép egy másik erkélyről, Kossuth Lajos szegedi Klauzál-téri erkélyéről, amelyen 1919. június 2-án álltunk, alkonyatkor, úgy mint mostan s részben ugyanazok előtt, mint ma itt. Megesküdtünk a magyarok Istenére, a véráztatott földre, a magunk boldogságára, hogy ennek a hazának szolgálói leszünk. (Kitörő lelkes éljenzés.) Az esküt álltunk s álljuk tovább mindhalálig magunk és utánunk gyermekeink és unokáink. És aztán átadtuk, letettük az esküt Horthy Miklós kezébe, hogy megőrizze, éljen vele és ha kell, kérje számon. E kézben erővé es munkává lett az eskü. És most itt állunk az akkor mélyen sujtott Alföldnek és Dunántul fiai mellett, Észak-erdély, a magyarlakta Felvidék és Kárpátalja, fiai jóleső érzéssel és erős fogadkozással.

Forradalom volt, a mi megmozdulásunk, a lelkünk mélyéről kelt forradalom. Csodás forradalom talán annak, aki kívülről szemlélte, vagy szemléli. Nekünk egyszerűen magyar forradalom volt mindaz ellen, ami nem nemzeti, ami hazánkat, hitünket, mivoltunkat felforgató. Nem magyar, aki a jövőt építve, nem hű a múlthoz, aki törvényt szabva nem igazságos, aki szólva vagy cselekedve nem egyenes, aki félelemből cselekszik, aki gondolatban vagy cselekvésben kegyetlen.

Nem az, mert különben nem lehet fia egy népnek, amelynek történelme nem ismét orgyilkosságot, nem ismer Szent Bertalan-éjszakát, — nem lehet fia egy népnek, amely a bátor ellenséget is barátként tiszteli. (Ugy van! Ugy van! Éljenzés.)

A mi forradalmunk 1919-ben az új Magyarország forradalma volt. A kommunizmus, a felbomló közös Monarchia történelmének utolsó fejezete volt. Az ellenforradalom az önren-

delkesését visszanyert új szabad Magyarország történelmének első fejezete.

Mert nagyot vállaltunk az első pillanattól kezdve, nemzetinek és kereszténynek lenni és maradni egyaránt, száz százalékosan küzdeni nemzeti céljainkért, hazánkért és kereszténységünkért.

Nem program volt ez, de az örök magyar kötelesség személyesítése és hitvallása! Szentistváni eszmének hívják ennek a kötelességnek foglatát, mert Szent István emelte magasra magyar kézzel a kettős keresztet. (Nagy éljenzés.) Szegedi eszmének hívják, mint az új, teljes függetlenségre — bár nyomorban — születő magyarság hitét, mert Szegeden emelte újra magasra Horthy Miklós Magyarország Nagyboldogasszonyának lobogóját. (Percekig tartó tomboló lelkesedés.) De szentistváni eszme, szegedi eszme — valójában az örök magyar eszme —, multunk, mindnyájunk jelene, hite és jövője.

Hit és akarat, amely szívünkben ki nem alszik soha, amelyért készek voltatok bajtársak, életeteket is kockáztatni s amelynek szolgálatában kitarítottunk lelkünkben az elnyomottság és várás idején is. És a mai napon kormányzó urunk, az immár legendás és országgyarapító, országvédő, országfenntartó Vezér is külön meg kíván erről emlékezni és sorainkból azok számára, akik életük kockáztatásával tanusították önfeláldozó magatartást, a magyarság, Magyarország és mindannak érdekében, ami nekünk szent, „Nemzetvédelmi Kereszt“ elnevezéssel kitüntetés alapított. Ez a kitüntetés mindnyájunk megbecsülése. Azoknak, akiknek megadatott és azoknak, akiknek nem adatott meg, hogy életüket kockáztassák.

A Főméltóságú Úr nem szűnt meg meleg szeretettel és régi bajtársias érzéssel gondolni ránk. Amikor jelentettem, hogy előtte kik vonulnak fel, azzal válaszolt: „Ez valóban mélyen meghatározó lesz.“ Önkéntes seregszemle ez Urunk és Kormányzónk előtt. És seregszemle a nemzet előtt is, felrúzó és irányt mutató seregszemle. Mert mi álljuk a vártát!

Zugó taps fogadta a miniszterelnök beszédét, amely után Uzdóczy-Zadravecz István ny. tábori püspök, a nemzeti hadsereg egyik talpraállítója tartott ezután gyűjtő hatású beszédet. Bevezetőjében megemlékezett arról, hogy Szeged adott otthont nyíltan a zászlónak, ahonnan az hódító utjára indult. A zászló ormát ékesítő szentistváni kereszt jelentette az integritást és a kereszténységet. Megem-

lékezett azokról, akik a hazáért küzdöttek és a gondolat mártírjai lettek. Mert a szegedi gondolat utja nem volt husz éven keresztül mindennap diadalut, sok volt annak az ellensége. Ma még több az ellenség.

Tele vagyunk felelőtlen, nagy ígéretekkel, forradalmasítani akaró türelmetlenségekkel a szegedi gondlattal szemben. Olcsó portéka lett a nemzeti függetlenség és a keresztény szellem, a felelőtlen ígéretes csábító kigyósziszegésében. Igen, ma a szegedi gondolat két pillérét fűrészelgetik: a független hazát és a keresztényt oltart.

Testvéreink! Mi büszkén emlékezzünk vissza, nem pénzért, nem egyéni jobb falatért lettünk ellenforradalmárok. Mi rongyosan, éhesen álltunk a zászló alatt, fanatikusan, egyedül a zászló igazságért. Hát most se engedjük, hogy felelőtlenül el-sikkassza, elkótyavetyélje bárki is a huszávi küzdelem keservesen megszerzett eredményeit. Mi, ellenforradalmárok, egyszerű síma, szentistvániassan aláhúzott évezredes kereszt alatt menetelünk és különféle magyarizációkkal, színekkel és faragásokkal eltorzított keresztet nem fogadunk el soha szegedi gondolatunk és munkánk szimbólumául.

— Szegedtől Zagonig fogjunk kezét!

A megrázó orejú beszéd hatása alatt perceként át ünnepezték a kormányzót, az államférfiakat és a nemzeti hadsereg első püspökét, Uzdóczy-Zadravecz Istvánt. A nemzetvédelmi szervezetek nagygyűlése a Szózat eléneklésével ért véget.

Az erkélyen álló előkelőségek ezután lejöttek és a Várba induló felvonulás élére állottak. A várudvaron a visszatért részek küldöttségei helyezkedtek el. Jóval elmúlt már öt óra, amikor a pazar fényben uszó várudvar felett, a királyi palota erkélyén a nemzeti címerrel, zászlókkal és drapériával díszített erkélyen teljes tengernagyi díszben megjelent vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó hitvesével és családtagjaival. Az erkélyre lépő kormányzót leirhatatlan lelkesedéssel ünnepezték a felszabadított részek magyarjai és a nemzetvédelmi szervezetek. A visszacsatolt részek egy-egy szónoka, köztük Turchányi Imre felvidéki és Botár István székely képviselő és a felszabadított nőtársadalmának megbízottja, egy sokgyermekes családanya mondtak könnyet fakasztó üdvözlő szavakat, amelyekre a kormányzó a következőkben válaszolt:

A Kormányzó beszéde

Köszönöm az üdvözlő szavakat és hogy ebben a hidegben ide ily számosan eljöttetek.

Két évtizeddel ezelőtt bontottuk ki azt a zászlót, amely alatt ma is menetelünk. A szegedi gondolat ma is élő valóság és örömmel látom, hogy a lelkekben erősebben él, mint valaha. A mai történelmi idők nagy feladatok elé állítanak. Ezeket csak úgy tudjuk tökéletesen megvalósítani, ha öntudatos, nemzeti alapon állva, az élet józan követelményeihez hozzásimulva, fanatikus hittel, hazaszeretettel és az egész valónkat eltöltő akaraterővel hiven teljesítjük mindannyian kötelességeinket ott, ahová a magyar sors állított. Nagyon jólesik ma itt annyi régi bajtársamat viszont láthatni, akik ma éppen úgy, mint husz év előtt, azt tartják a legnagyobb dicsőségnek, hogy magyarok s hogy engedelmes, hű kötelességteljesítéssel szolgálják hazájukat.

Hosszantartó frenetikus taps éljenzés köszönte meg a kormányzó szavait, akit a százszáznyolc tömeg ujjongó lelkesedéssel sokáig ünnepelet. A zenekarok indulóira ezután megkezdődött a nagyszabású tisztelegő felvonulás. A kormányzó mosolyogva integetett és tisztelgett a több mint egy óra hosszán keresztül felvonuló csapatoknak.

Vasuti menetrend.

A jelenlegi csökkentett járatok idejét az alábbiakban közöljük: Gyomárról indul Budapest felé déli 12 órakor (gyors), éjjel 23 óra 34 perckor személyvonat.

Gyomárról indul Békéscsaba felé reggel 6 óra 27 perckor a Szarvasról jövő „törvényszéki vonat”, délelőtt 11 órakor személy és délután 17 óra 31 perckor gyorsvonat.

Gyomárról indul Szarvas felé este 19 óra 10 perckor motorvonat.

Gyomárról indul Dévaványa felé 3.45, 14.30, 17.30.

Gyomára érkezik Dévaványa felől 6.15, 11.50, 22.00.

Erdélyért!

Erdély hálás lesz, ha önhibájukon kívül mostoha sorsa jutott fiaim segítség,

Adakozz!

KÖZÉRDEKŰ KÉRDÉSEK

(folytatás)

Az aratási segélyekről sokat forog szó azok között, akik be voltak vonulva aratás idején és vagy semmit, vagy csak keveset tudtak keresni. Az aratásból eredő elmaradt kereset, munkaalkalmak hathatós nyújtásával fogja pótolni a kormányzat mindazoknak, akik arra rászorulnak. Nincs tehát annak semmi értelme, hogy nap, mint nap ezzel ostromolják lőjegyzőt és katonaiügyi jegyzőt, sőt vannak olyanok, akik egyenesen követelőznek a tehetetlen jegyzővel szemben. De nincs is semmiféle igazság ebben a felfokozott nyugtalanságban, mert az aratási kereset alatt azt a gabonakeresetet értjük, melyből egy rendes munkás ember a tőli hónapok kenyerét biztosítja, tehát december, január és február hónapokat, miután szeptember, október és november havában minden rendes munkás ember még keresni tud a bő munkaalkalmakkal. Ha pedig be volt vonulva, kapta a segélyt. Így tehát ha az állam a megjelölt téli hónapokra kiadja a munkaalkalmakat fog nyújtani, nem lehet ok követelőzésre és nyugtalanság keltésre.

A termény bejelentéseknek még sokan nem tettek eleget ugyanis a zsir, szalonna és hizósértés bejelentési kötelezettségeknek. Be kell jelenteni a már bejelentett készletben történő változásokat (eladásokat), 50 kg-on felüli zsirt, szalonnát és a hizósértéseket 5 drb-on felül. Mindezeket a kormány ellenőriztetni fogja és a mulasztók feltétlenül büntetésben fognak részesülni. A bejelentéseket a gazdaszobában kell eszközölni.

A petróleum fogyasztás korlátozása folytán a lakosok minden órában zaklatják a község-házát egyrészt, mert keveslik a mennyiséget, másrészt mert időlegesen nem kapnak petróleumot s végül, mert változtatni óhajtják a kereskedőt. Hogy kevesebbet kapunk, azon segíteni nem lehet. Ennek oka az, hogy csak 75 százalékát utalják ki annak a mennyiségnek, melyet a múlt évben fogyasztott a község. Ez a mennyiség nem fedi a tényleges szükségletet azért mert egyes körök nem kereskedőktől, hanem a mezőgazdasági kamarától szereztek be az előző években a petróleumot. Ez a mennyiség 60q-t tesz ki éppen a téli hónapokban. Az előjáróság már régen megtette a lépéseket ennek a mennyiségnek pótlólagos kiutalására. Ha ezt megkapjuk, nagyobb lesz a fejadag. Ez az oka annak is, hogy időlegesen nem volt petróleum és az a másik körülmény, hogy október hóra egyszerűen nem utalták ki a petróleumot. Itt tehát

semmiféle mulasztás nem terheli az előjáróságot. Csodatevő hatalom nincs s így a türelem gyógyszerével kell élni mindenkinek.

A piacról is meg kell emlékezni a mai nehéz időkben, mert köztudomású dolog, hogy a forgalom korlátozása befolyással van a legfontosabb élelmiszer és közszükségleti cikkekre, azok pótlására s így elsősorban a közellátásra. A piacnak az a hivatása, hogy a termelő felesleges termékeit a legrövidebb úton itthon értékesíthesse. Nem szabad elfelejteni, hogy a helyi piac felvevő és vásárló közönsége elsősorban mindenkor helyiből került ki. Másodsorban jött és jön számításba az idegen kereskedő, aki hivatott azt a felesleget felvásárolni, melyet a helyi fogyasztás nem bír el. Ez a dolog rendje gazdasági kereskedelmi és nem kisebb mértékben szociális szempontból. Gazdaságilag és kereskedelmileg azért előnyös ez, mert a termelő a legkisebb költség nélkül tud portékájának ellenértékéhez jutni. Szociális szempontból pedig azért mert a fogyasztók nagy tömege hasonlóan juthat szükségleteinek kielégítéséhez és mégis a helyzet? Föltámadt egy elítélendő káros felfogás, melynek alapelve a vétkes önzés és kapzsiság.

A termelők nagy rétege megszedült bizonyos veszedelmes elképzelésektől és áruinak értékesítésénél túlnőz a helybeli fogyasztók nagy tömegén s közvetlenül azoknak az idegen kofáknak adja el, akik ebben a községben nem adóznak s ennek a községnek köz és társadalmi terhéhez más úton sem járulnak hozzá. Minthogy pedig a közszükségleti cikkek ára a termelőt is kielégítő módon meg vannak állapítva, nem lehet semmiféle magyarozatát adni annak, hogy a helyi fogyasztó nem tud hozzájutni a szükséges dolgokhoz. És ha mégis keressük a magyarozatát, az nem lehet más, mint az árak kijátszása, mely jogtalan előny szerzést, árfelhajtást s végeredményben pénz és vagyronrongálást jelent. Az előjáróság komoly hangon hirdetményekben hívta fel erre a lakosság figyelmét s az eredmény semmi, miután a piacon már hetek óta bizonyos termékek, különösen tejtermékek, fogyasztók által nem vásárolhatók, mert a termelők el vannak bűvölve az említett idegen kofák ajánlataitól és termékeiket közvetlenül nekik adják el.

Elfelejtik azt, hogy nem mindenki termelő, hanem vannak sokkal nagyobb számban munkás emberek, iparosok, kereskedők, tisztviselők, akiknek szintén családjaik vannak s akiknek joguk van élni s akik nekik mind ezideig hűséges vevők voltak és akik mindezen felül az általuk kitermelt munkát, ipari és kereskedelmi cikkeket ezen fonáság

dacára éppen úgy kiszolgálják a termelőket, mint a régebbi időben. Minthogy pedig a megszabott árakat ezek is éppen úgy megfizetik, mint a vadidegen kofák, megbotránkozottan igazságtalan az ilyen termelőket a magatartása.

Az előjáróság ebben az ügyben kiméletlen eszközökhöz fog nyulni és ha a helyzet nem változik meg, meg fogja találni a módját a piaci rend helyreállítására még az idegen kereskedők és kofák kitiltása árán is, ami, ami csakis a termelőket lesz hátrányos.

Egyébként a piaci árak hétről hétre ki vannak függesztve. Ezen a héten semmi lényegesebb változás nem történt, csupán az, hogy a kenyér ára f. hó 6-tól 34 fillérre esett le kg-ként. Nagy elismerés illeti ezért a szociális érdekért az illetékes kormánytényezőket.

Az árvizkárosultak és a menekült erdélyiek részére eszközölt gyűjtések meglehetősen eredményesültek, ha figyelembe vesszük, hogy a község határa nagyrészt szintén vízkárosult volt. Az árviz károsultak részére 1172 P 31 fillér, az erdélyi menekültek részére 685 P 90 fillér gyűlt be, melyhez a község 500 P adományt szavazott meg. Helyszűke miatt az adakozókat felsorolni nem lehet, miért is ezután mond köszönetet az előjáróság minden nemes lelkű adakozónak abban a meggyőződésben, hogy a segélyhez jutottak szintén hálásan fognak róluk megemlékezni. Meg kell itt említeni, hogy az erdélyi menekültek részére való gyűjtés kapcsán sok egyén azért tagadta meg az adakozást, mert esetleg katonai szolgálatot teljesített, vagy lova volt behiva. Ez a vétkes kifogás nem illik a keresztény magyar öntudathoz és nem jellemezheti az áldozatos magyar hazafiságot, mert hiszen a honvédelem egyforma terhe minden magyar állampolgárnak és ha csak annyit kívánt tőle áldozatul Erdély egy részének felszabadítása, hogy néhány héttig, vagy hónapig be kellett vonulnia, ezt olyan nagy isteni jótéteménynek kell tekinteni, hogy ennek morzsányi viszonzása képen ki kell nyitnia zsebet és a testvéri magyar segítség kötelezettségére erejéhez mérten neki is eleget kell tennie.

ELŐJÁRÓSÁG.

HIRDESSEN

LAPUNKBAN

Szerkesztésért és kiadásért felelős:

WALTHIER GYÖRGY

Főmunkatárs:

CERNUS MIHÁLY

Nyomatott Nádudvary Mihály

„PETŐFI” Könyvnyomdájában

Gyomán.